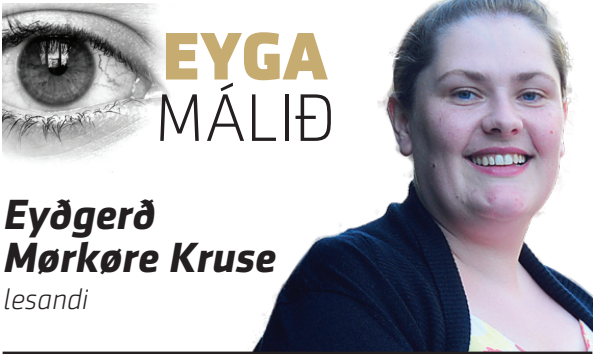

Eyðgerð Mørkøre Kruse
lesandi

Rætt og skeivt – eingin millumvegur

Eg havi ofta hugsað um, hvat tað er, sum ger, at vit føroyingar ofta sýnast sum eitt fólkaslag, har vit ofta hava lyndi til at bólka alt upp eftir hvat er rætt og skeivt.

Hasin ávísí hátturin av liva sítt lív upp á er skeivur. Mín er rættur. Setningurin »námsfrøðingarnir – tær vilja hava eitthvørt ella ikki góðtaka eitthvørt« er skeivur. Spurningur verður sendur inn til Kringvarpið, og tað er næstan altíð, at dømi verða givin, um tað sum spyrjarin heldur er skeivt másliga. Kann onkur siga mær, er hetta rætt ella skeivt.

Ofta siti eg eftir við kensluni av og hugsí: rætt fyri hvønn og skeivt fyri hvønn? Skulu tað altíð vera universellar frágreiðingar um, at okkurt er rætt og okkurt annað er skeivt? Fyri hvønn og hvat skulu vit brúka tað til?

Eg minnst aftur á tíðina, tá eg byrjaði á Føroya-málsdeildin fyri trimum árum síðan. Eg hugsaði tað sama. Tað kann ikki vera rætt at siga »formaðurin, hon stillar ikki upp aftur«, ella tað kann ikki vera rætt, at onkur á sínari dialekt sigur, »teir hevði«. Hetta fylgir ikki málfrøðiligu reglunum, men er tað skeivt? Um øll í einum øki siga tað, er tað so skeivt? Hvat er tað sum ger, at vit altíð skulu seta alt inn í kassar?

Málið er livandi og tað førkar okkum ofta hagar, sum mállæran ikki altíð hevur eitt svar, og tiskil ber ikki til at siga, at fólk í einum ávísum parti av landinum tosa skeivt. Vanar broytast og tað ber ikki til at siga, at summi fólk liva upp á tann rætt mátan, meðan øll hini liva skeivt. Hvør er tað, sum ger av hvat er rætt og skeivt fyri okkum øll? Tað at nakar tekur sær rættin at definir, hvat er rætt ella skeivt, haldi eg er skeivt.

Nær fer tað at eydnast, at fáa okkum sum fólk at góðtaka, at alt og øll eru ikki eins? Vit skulu av hesi orsök ikki vera fyri vanbýti ella verða viðfarin øðrvísi enn onnur høvdu verið viðfarin. Men nær fara vit at síggja tað, sum nakað positivt, at onkur tosar ikki líka, sum eg geri. Nær fer tað at verða góðtikið millum nógv av okkum, at tað er fantastiskt, at vera saman við fólki, sum ikki tosa eins, síggja eins út og liva eins? Tá er tað so nógv vit kunnu læra av hvørjum øðrum, heldur enn at staðfesta, at tað sum tú gert, sigur ella ert, er rætt ella skeivt. Í mun til hvat, spyrji eg so bara?

Tað hevði verið so forbiðið rotið, um øll sóu eins út, gjørdu tað sama og tosaðu eins. Vit eiga at virðismetu ymiskleikan og heldur vera forvitin um, hví onkur tosar, sum tey nú einaferð gera, og hvat tað er, sum ger, at onkur ynskir sær eitt øðrvísi lív, enn tað, sum eg t.d. livi.

Verðin er nógv meira áhugaverd, tá vit eru forvitin heldur enn at staðfesta hvat er rætt og skeivt. Tað haldi eg er rætt.

KJAK

Viðmerkingar og lesarabrøv til Sosialin skulu sendast til teldupostadressuna: post@sosialurin.fo

Desentral sentralisering

Vit kunnu fáa eitt gott og fjølbroytt samfelag við at sentralisera desentralt

Jógvan Skorheim
borgarstjóri í Klaksvíkar kommunu

Føroyar skal vera eitt fjølbroytt oyggjasamfelag, har fólk á øllum útbúgvingarstigum kunnu búgva og virka kring landið.

Seinastu áriní hevur høvuðsstaðarøkið drigið alt meira til sín, og stórir partur av almennu fyrisitingini er í miðøkinum. Tað er sjálvandi ein natúrlig gongd, at høvuðsstaðurin verður sterkur, og tað skal hann eisini vera,

men Føroyar verða ikki eitt meira spennandi og dragandi land, um vit savna alla umsiting í høvuðsstaðnum. Heldur eiga vit at styrkja økini úti um landið og geva fólki góðar og fjølbroyttar móguleika at búleikast her á landi.

Nú um dagarnar upplivdu vit, at Kommunulækna-skipanin varð løgd undir Heilsutrygd, sum heldur til í Klaksvík. Hetta er eitt gott dømi um, hvussu tað ber til at sentralisera desentralt, og eg fegnist um hesa samanlegging.

Fyri tað um tænastr ella stovnar verða løgd saman, er ikki neyðugt, at tað verður gjørt soleiðis, at virksema verður savnað í høvuðsstaðnum. Tað ber saktans til at miðsavna fyrisiting úti um landið, og tað áttu vit at gjørt meira við.

Eitt dømi er ferðavinnan, sum kundi verið miðsavnað í Vágum, har vit framman-

undan hava flogvøllin og annað ferðavinnuvirksemi. Eisini áttu myndugleikarnir at sæð týðningin av at savna umsiting, eftirlit, gransking og útbúgving innan fiskivinnu, í Føroya fiskivinnuhøvuðsstaði Klaksvík.

Litrikt samfelag

Uppskotið um tær sjeý kommunurnar í landinum kundi verið nýtt sum útgangsstøði fyri at styrkja sjeý kjarnuøkið í Føroyum, ið kundu havt ymiskar spísskompetansur. Við hesum kunnu vit geva fólki móguleikan at velja, hvar tey vilja búleikast.

Føroyar høvdu við hesum blivið eitt fjølbroytt og fleksibult samfelag, sum skapti hóskaði móguleikar og avbjóðingar fyri tey, sum búgva her á landi, og dró størri part av okkara ungu heimaftur eftir loknan lesnað í útlandinum. Hví skulu vit

ikki hava móguleikan at búgva á Skála og arbeiða í umsiting í Klaksvík ella Vestmanna? Og hví skulu vit ikki kunnað búgva í Havn og arbeiða í Vágum ella búgva í Klaksvík og arbeiða í umsiting í Runavík?

Halda vit fram við gongdini, har vit sentralisera alt meira í høvuðsstaðnum og leggja upp til, at alt fleiri fólk eisini skulu búgva har, verða Føroyar við tíðini ein littleys vøra á hillini, har hin-ar vøurnar tykjast meira lokkandi. Lat okkum heldur skapa eitt fjølbroytt og spennandi oyggjasamfelag, har vit veruliga geva fólki móguleikan at velja, hvussu tey vilja búgva og arbeiða. Hetta hevði gjørt Føroyar til eitt litrikt og lokkandi samfelag, sum kundi staðið seg enn betri í hørðu kappingini um fólk og vitan.

Hitapumpur og »seinast syfta seiðin«

Hanus Vang
verkfrøðingur

Vit brúktu 2400 litrar av olju árliga.

Tað gav eitt útlát av CO² á

5,76 tons um árið.

Tað gav eisini 18.000 KWH av upphiting og heitum vatni.

Vit skiftu til hitapumpu "luft til vætu", og roknaðu við COP-tali á 3.

Soleiðis skuldu 6000 KWH keypast frá SEV árliga.

Tað hevur hildið heilt væl higartil, í sjeý ár.

So er spurningurin hvussu nógv útlát SEV hevur av at veita hesar 6000 KWH til okkara.

Í meðal eru eini 60 % av

orkuni hjá SEV frá olju. Tað gevur útlát á 2,16 tons av CO² um árið.

So her er munagóð mink-ing!

So eru tað tey sum siga at øll tey, ið fáa sær hitapumpur einans flyta oljutangan inn á Sund. At orkan til hitapumpur einans kemur frá olju á Sundsverkinum. Løgin pástandur.

Um so er hvussu sær so út við eitt nú útláti?

Jú tað verða 3,6 tons, so sjálvt her ein munagóð mink-

ing frá 5,76 tonsum.

Figgjarliga hevur íløgan borið seg væl.

Tann "seinast syfti seiðurin" verður helst at fáa SEV at hjálpa brúkarum sum ynskja at fáa sólkyknur og húsamyllur at knýta í "bassengið" sum vit øll eiga.

Felagið Blóðgevi	Blóðgevarar í Suðuroy	Klaksvíkar Blóðdonorlið
Blóðbankin á Landssjúkrahúsinum J.C. Svabos gøta 43 100 Tórshavn Telefon: 30 45 22 Teldupostur: bbank@lsh.fo	Rannsóknarstovan á Suðuroyar Sjúkrahúsi Sjúkrahúsbrekka 19 800 Tvøroyri Telefon: 34 32 70 Teldupostadressa: lab@ssh.fo	Rannsóknarstovan á Klaksvíkar Sjúkrahúsi Sníðgøta 1 700 Klaksvík Telefon: 45 45 45 Teldupostadressa: labblod@ks.fo

